

Apel do Ministra Zdrowia o wzmocnienie działań na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez poparcie nowych rekomendacji Światowej Organizacji Zdrowia

Warszawa, 1 października 2021

Szanowny Pan
Adam Niedzielski
Minister Zdrowia

Szanowny Panie Ministrze,

zwracamy się do Pana w związku z wyjątkowymi okolicznościami, dzięki którym możliwa będzie skuteczniejsza ochrona zdrowia Polek i Polaków przed zanieczyszczeniem powietrza – aktualizacją rekomendacji Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) dot. poziomów zanieczyszczeń powietrza.

Zanieczyszczone powietrze uważane jest za największe środowiskowe zagrożenie dla zdrowia ludzi i stanowi drugie główne źródło zgonów z powodu chorób niezakaźnych – tuż za paleniem tytoniu (wg WHO). Najnowsze badania naukowe podkreślają, że na zanieczyszczenia powietrza najbardziej narażone są dzieci, u których mogą one powodować negatywne konsekwencje na wszystkich etapach życia¹.

Zgodnie z danymi WHO zanieczyszczenia powietrza prowadzą do 7 milionów przedwczesnych zgonów na całym świecie, z czego do 400 tys. w samej Unii Europejskiej. Niestety Polska przoduje w europejskich statystykach – z niechlubną liczbą ok. 50 tys. przedwczesnych zgonów każdego roku. To trzy razy więcej, niż średnia unijna.

Po zebraniu i przeglądzie wyczerpujących badań i dowodów nt. wpływu zanieczyszczenia powietrza na zdrowie, w dn. 22 września br. Światowa Organizacja Zdrowia opublikowała aktualizację rekomendacji dot. jakości powietrza² dla sześciu rodzajów zanieczyszczeń: pyłu PM2.5, pyłu PM10, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, ozonu oraz tlenku węgla. Szczególnie obniżone zostało stężenie drobnego pyłu zawieszonego PM2.5 jako najbardziej szkodliwego dla zdrowia, dla którego obecnie zaleca się średnie roczne stężenie nieprzekraczające 5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (w rekomendacjach z 2005 roku wynosiło ono 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, a aktualna roczna norma UE to 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) oraz dla dwutlenku azotu (NO₂), który był przedmiotem intensywnej analizy w dyskusjach na temat transportu drogowego i konieczności wprowadzenia zakazu ruchu w centrach miast – obecnie zaleca się nowe średnie roczne stężenie nieprzekraczające 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (poprzednio: 40

¹ <https://www.euro.who.int/en/health-topics/environment-and-health/air-quality/news/news/2019/3/noncommunicable-diseases-and-air-pollution>

² <https://apps.who.int/iris/handle/10665/345329>

µg/m³). W świetle najnowszych badań i rekomendacji WHO, pokazujących, że nawet najniższy poziom zanieczyszczeń powietrza negatywnie oddziałuje na zdrowie ludzi, konieczne jest pilne dostosowanie regulacji zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym do wytycznych, aby skuteczniej chronić zdrowie obywateli i obywaterek.

Dlatego apelujemy do Pana, by – obok resortów zdrowia innych krajów Unii Europejskiej – także polskie Ministerstwo Zdrowia zaangażowało się w dyskusję na temat tego najpoważniejszego środowiskowego zagrożenia dla zdrowia, a także zobowiązało się do przestrzegania zapisów Deklaracji Ostrawskiej dla Europejskiego Regionu WHO (w której przedstawiciele Ministerstw Zdrowia zidentyfikowali najważniejsze działania mające na celu m.in. spełnienie wytycznych Światowej Organizacji Zdrowia dotyczących jakości powietrza)³.

Czas pandemii COVID-19 pokazał, że potrzebujemy zdecydowanych działań skierowanych na ochronę zdrowia i profilaktykę. Przykładami są zarówno inicjatywy unijne, takie jak uruchomienie tzw. Funduszu Odbudowy, jak i działania krajowe – m.in. kontynuacja programu Czyste Powietrze. Jednak, aby efektywnie rozwiązać problem zanieczyszczeń powietrza, potrzebny jest także wyraźny głos wsparcia ze strony Ministerstwa Zdrowia, wyrażony m.in. poparciem nowych rekomendacji Światowej Organizacji Zdrowia.

Dlatego, jako grupa osób zawodowo zajmujących się kwestiami zdrowia publicznego i/lub jakości powietrza, zachęcamy Pana do spełnienia deklaracji ochrony zdrowia obywateli przed czynnikami środowiskowymi poprzez:

- Wydanie stanowiska wyrażającego poparcie dla nowych rekomendacji Światowej Organizacji Zdrowia odnośnie do poziomów zanieczyszczeń powietrza, a także zwrócenie się do Rządu o ich pełną implementację;
- Aktywny udział w konsultacjach rewizji unijnej dyrektywy dot. jakości powietrza atmosferycznego koordynowanych przez Ministrów Środowiska (Klimatu i Środowiska) – w 2021/22 roku;
- Przyjęcie [konkluzji Rady Europejskiej](#) jako manifestacji wspólnego zrozumienia przez Ministrów Zdrowia i Środowiska UE potrzeby walki z zanieczyszczeniem powietrza.

Także zapisy Europejskiego Zielonego Ładu (EU Green Deal) czy Planu działania na rzecz zerowego zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby (Zero Pollution Action Plan) zawierają zobowiązania do bardziej restrykcyjnego dostosowania europejskich standardów jakości powietrza do rekomendacji WHO. Dodatkowo, stanowisko Ministerstwa Zdrowia wzywające do pełnego dostosowania się do nowych zaleceń WHO miałyby zasadnicze znaczenie dla ochrony zdrowia obywateli i obywaterek Europy w związku ze zbliżającą się rewizją unijnej dyrektywy w sprawie jakości powietrza.

³ <https://www.euro.who.int/en/health-topics/environment-and-health/air-quality/news/news/2019/12/achieving-sustainable-and-healthy-environments-for-all-celebrating-30-years-of-the-european-environment-and-health-process>

W załączonym dokumencie umieściliśmy [pytania i odpowiedzi \(Q&A\) zawierające kluczowe informacje na temat zanieczyszczenia powietrza i jego wpływu na zdrowie oraz rekomendacje dot. polityki na rzecz redukcji zanieczyszczeń i ochrony zdrowia publicznego.](#)

Z wyrazami szacunku,

1. Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej
2. Polskie Towarzystwo Medycyny Środowiskowej
3. Międzynarodowe Stowarzyszenie Studentów Medycyny IFMSA-Poland
4. Rada Studentów Collegium Medicum UZ
5. HEAL Polska

6. Prof. dr hab. inż. Artur Badyda, Politechnika Warszawska (zarządzanie ochroną środowiska, zdrowie środowiskowe)
7. Lek. Grzegorz Bereda
8. Lek. Katarzyna Bratkowska (choroby wewnętrzne, nefrologia)
9. Lek. Ewa Błaszczuk (toksykologia środowiskowa)
10. Lek. Wojciech Bruzdowicz (ortopedia)
11. Dr n. med. Małgorzata Bulanda (alergologia)
12. Prof. dr hab. n. med. Joanna Chorostowska-Wynimko, Sekretarz Generalny Europejskiego Towarzystwa Chorób Płuc (ERS) (choroby płuc)
13. Prof. dr hab. n. med. Ewa Czarnobilska, Kierownik Zakładu Alergologii Klinicznej i Środowiskowej Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Szpital Uniwersytecki UJCM Kraków (alergologia)
14. Dr n. med. Piotr Dąbrowiecki, Przewodniczący Polskiej Federacji Stowarzyszeń Chorych na Astmę, Alergie i POChP (alergologia)
15. Prof. dr hab. n. med. Wojciech Feleszko, Warszawski Uniwersytet Medyczny (immunologia, pneumonologia dziecięca)
16. Lek. Agnieszka Gajewska-Śpiewak (choroby płuc)
17. Lek. Jolanta Gaska-Wasiak (dermatologia, wenerologia)
18. Nicole Geryk, Prezydent Międzynarodowego Stowarzyszenia Studentów Medycyny IFMSA-Poland
19. Dr inż. Grażyna Gałęzowska, Zakład Toksykologii Środowiska WNoZ, Gdański Uniwersytet Medyczny (zdrowie środowiskowe)
20. Lek. Gabriela Gross-Moszczeńska (alergologia)
21. Prof. dr. hab. Wojciech Hanke, Kierownik Zakładu Epidemiologii Środowiskowej, Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi (medycyna pracy)
22. Mgr Tomasz Jastrzębski, Zakład Zdrowia Publicznego, Katedra Zdrowia Publicznego i Środowiskowego, Warszawski Uniwersytet Medyczny
23. Dr Tadeusz Jędrzejczyk, Dyrektor Departamentu Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, Gdański Uniwersytet Medyczny (zdrowie publiczne)
24. Monika Kałużny, Manager w NZOZ

25. Lek. Joanna Kamińska-Mucha (rehabilitacja medyczna)
26. Barbara Kleczkowska (ochrona środowiska)
27. Prof. dr. hab. inż. Piotr Kleczkowski, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie (ochrona środowiska)
28. Prof. dr hab. n. med. Ewa Konduracka, Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum (kardiologia, choroby wewnętrzne)
29. Lek. Beata Koszewska-Jóźwiak (medycyna rodzinna)
30. Prof. dr hab. Michał Krzyżanowski, Akademia Zdrowia Publicznego Imperial College London (zdrowie środowiskowe)
31. Prof. dr hab. n. med. Andrzej Lekston, III Klinika Kardiologii SCCS Zabrze (kardiologia)
32. Lek. Anna Lella, Prezes Warmińsko-Mazurskiej Izby Lekarskiej w Olsztynie (periodontologia)
33. Kacper Łuszczki (student kierunku lekarskiego)
34. Prof. dr hab. n. med. Andrzej Matyja, Prezes Naczelnej Rady Lekarskiej (chirurgia ogólna i onkologiczna)
35. Dr hab. n. med. Filip Mejza (internista, pulmonologia)
36. Prof. dr hab. n. med. Wojciech Mędrala, Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu (choroby wewnętrzne, alergologia)
37. Dr. n. med. Magdalena Muras-Skudlarska (medycyna rodzinna)
38. Lek. Agata Okulus, Międzynarodowe Stowarzyszenie Studentów Medycyny IFMSA-Poland
39. Prof. dr hab. Krystyna Pawlas, Polskie Towarzystwo Medycyny Środowiskowej, Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu (zdrowie środowiskowe)
40. Dr hab. n. med. i n. o zdr. Barbara Piekarska, Konsultant Krajowy w dziedzinie Zdrowie Środowiskowe (zdrowie środowiskowe)
41. Dr n. med. Katarzyna Piotrowicz-Wójcik (alergologia)
42. Piotr Popowski, Polskie Towarzystwo Programów Zdrowotnych, Gdański Uniwersytet Medyczny (medycyna społeczna)
43. Lek. Barbara Rusinek, Centrum Alergologii Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie (alergologia, laryngologia)
44. Prof. dr hab. Bolesław Samoliński, Warszawski Uniwersytet Medyczny, Szef zespołu ekspertów Rzecznika Praw Pacjenta, V-ce Przewodniczący Komitetu Zdrowia Publicznego PAN (zdrowie publiczne, alergologia, laryngologia)
45. Lek. Łukasz Siudak (kardiologia)
46. Prof. dr hab. Piotr Skubała, Uniwersytet Śląski (nauki biologiczne)
47. Dr n. med. Adam Stańczyk, Zakład Farmakologii Klinicznej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, Oddział Kliniczny Pulmonologii i Alergologii (choroby wewnętrzne, kardiologia, hipertensjologia)
48. Lek. Karolina Styśko-Jaskólska (pediatria, endokrynologia i diabetologia dziecięca)
49. Lek. Honorata Tabisz-Gólska (otorynolaryngologia)
50. Lek. Małgorzata Wach-Pizoń (alergologia)
51. Prof. dr n. przyr. Bogdan Wojtyniak, Zastępca Dyrektora w Narodowym Instytucie Zdrowia Publicznego - Państwowym Zakładzie Higieny, Kierownik Zakładu Monitorowania i Analiz Stanu Zdrowia Ludności (epidemiologia, zdrowie publiczne)

52. Mgr Katarzyna Wychodnik, Gdański Uniwersytet Medyczny (nauki o zdrowiu, nauki farmaceutyczne)
53. Prof. dr hab. n. med. Witold Zatoński, Akademia Kaliska, Fundacja "Promocja Zdrowia" (epidemiologia)
54. Dr. n. med. Marcin Ziarkiewicz (radiologia)